

Izšla, izvešči ponedeljek, vsak dan zjutraj. Trst, v ulici sv. Antiskega št. 20, I. nadstropje. Dopolni plačila se ne sprejemajo, rokopolni se ne. Anton Gerbec. — Lastnik tiskarna Ed. Znaša za mesec: L. 7.—, 3 mesece L. 19.50, Za inozemstvo mesečno 4 lire več. — Tekst in upravn. št. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širini ene kolone (72 mm.). — Oglasi trgovcev in obrtnikov po 40 cent. osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L. 1.—, oglasi denarnih zavodov po L. 2.—. — Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj pa L. 2.—. — Oglasi, naročila in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Zanimiva knjiga in znamenit pisec

Pred seboj na mizi imamo zanimivo knjigo, ki pa postaja tem zanimivejša po osebi avtorja.

Naslov knjige je **«Il Trentino. Veduto da un socialista. Note e notizie»**. (Pubblicazione della casa editrice italiana. Quaderno ottavo: 28 Febbraio 1921. — Firenze) To knjigo je spisal Benito Mussolini!

Ze predgovor je kaj zanimiv za nas Jugoslovence Juljske Krajine. Pisec označuje tukaj razlog, ki ga je sklonil, da je spisal to knjigo. Pisec je hotel namreč seznaniti italijansko javnost s Trentinom in zlasti s političnimi in narodnostnimi razmerami v tej, tedaj še (1911) avstrijski pokrajini. Pisec namreč: **«Premnogi Italijani v kraljestvu — ne izvešči tiste, ki vršijo poklice identitizma, ki je precej komoden in morda tudi dobičkonosen»** — poznajo le kaj površno resnični položaj tega ozemlja, ki bi ga hoteli odrešiti. Mnogi Italijani, tudi naobrazenci, ko govorijo o Trentinu, dokazujejo veliko politično, jezikovno in zemljepisno nevednost. Ne znajo n. pr. razlikovati Trentina od Tirolskega. Mislijo, da se v Trentinu govori nemški. Je pa tudi takih, ki nedolžno vprašujejo, ali je Trentin ob morju, kakor Trst? Temu se ni čuditi. Hitro se pozablja, kar so se naučili, v šoli zemljepisja, odraslienci Italijani pa malo potujejo. Novinarji pa, ki se bavijo s Trentinom, delajo to, ko so se tam hipno mudili kakih 24 ali 48 ur, kar je nezadostno, da bi spoznali deželo in seznanili z njo oddaljeno javnost.

Ta sodba nekdanjega socialista in današnjega ministrskega predsednika o nevednosti njegovih soplemenjakov glede zemljepisnih, krajevnih, jezikovnih in narodnostnih razmer v Trentinu, je pomembna tudi za nas, kajti prav s tako in enako nevednostjo so se odlikovali tudi glede slovenskega in hrvaškega dela naše sedanje Juljske Krajine. In to tudi še tedaj, ko so bile te pokrajine priključene k italijanski državi, torej osem let potem, ko je Benito Mussolini izdal svojo knjigo. Ali — z dvojno razliko. Dočim so menili, da se v Trentinu govori nemški in da leži to ozemlje ob morju, so pa bili še ob zasedbi uverjeni, da je ta naša zemlja tja do Logata narodnostno italijanska in da prebivalstvo govori italijanski! Da je bilo temu res tako, so pričale razne izjave odličnih funkcionarjev. Naj navedemo le dva primera. Neki višji častnik v Logatu je menil ogorčeno: **«Kaj je napravila avstrijska vladavina iz tega uboga prebivalstva: niti najstarejši ljudje ne znajo več italijanski»**. Neki polkovnik v vipavski dolini pa je vzklilni začuden: **«Jaz poznam vendar vsa narečja Italije, tega pa ne morem razumeti»**. Oni v Logatu je menil torej, da je bil temu prebivalstvu še pred nekoliko desetletji italijanski jezik materini jezik. Oni drugi pa, da ljudstvo v vipavski dolini govori neko italijansko narečje, ki pa je tako čudno, da ga on ne more razumeti!

Druge razlike pa bi bila v tem, da so se — kakor trdi Mussolini — glede Trentina nekaj naučili v šoli, a so hitro pozabili, dočim stoji obče znano dejstvo, da sta jih glede narodnostnega značaja naših krajev

in narodnosti prebivalstva v njem šolska in vsa izvenšolska vzgoja — s časopisjem, knjigami, brošurami, zemljevidi in javnimi govori — proračunjeno in sistematično napadno učili in jim privzgjajali povsem krive domneve.

Tedajni socialist Mussolini je torej — četudi ne izrecno — s svojo ugotovitvijo o nevednosti svojih soplemenjakov glede dežel onkraj državne meje pokazal tudi na rano, na kateri krvavi danes vse naše življenje, na vir vsemu našemu zlu, v kolikor je naš položaj v rokah tistih, ki niso prav nič poznali naših krajev in razmer v njih. Seveda se je zlo še postotilo po zli volji in namenih, ki imajo svojega zaščitnika in očeta v sedanjem ministrskem predsedniku — Benitu Mussoliniju!

Posebno dolga poglavje v svoji knjigi je posvetil Benito Mussolini obrambi borbi trentinskih Italijanov proti pomenečevalnim namencem avstrijske vladavine. S tem poglavjem se bomo še posebej bavili. Za danes se omejujemo le na nekaj ugotovitev. Mussolini je bil uverjen, da se avstrijski pomenečevalni poizkusi morajo izjaloviti ter da Trentin ohrani svoje jezikovno italijanstvo. Ne oglašja s pesimisti, ki se bojijo, da bo s Trentinom istotako kakor v Trstu, kjer se vrši neustaljeno in neprestano slovensko prodiranje! Dočim pritiskajo na Trst Slovani in Nemci in se mora to mesto boriti proti dvema nevarnima sovražnikoma, ogrožajo Trentin samo Nemci. Trst je po morju odcepljen (od Italije), Trentin pa se opira na italijansko ozemlje in meji z njim na vseh straneh, izvešči sever. Trst je obkoljen od Slovanov. Ob zidovih Trsta umira italijanstvo in začena neposredno slovensčina! Trentin brani in ščiti na severu na trideset in več kilometrov enojezičen pas, a potem razsečen dvojezičen pas, ki razprostra svoje skrajne razrasti do Brennerja. Dalje piše Benito Mussolini:

Trst, veliko mesto — edino pristanišče avstro-ogrške monarhije — je vzbudil pohlep sosednjih barbarskih ljudstev, ki hočejo — prisvojivši si Trst — priti do bogastva in bogastva. Jezikovni boj v Trstu je torej postal gospodarski in političen boj.

Mali Trentin ne more vzbujati takega političnega in gospodarskega pohlepa tevtonskih trum, ki mučijo in razdevajo Trst. Tako je učil in svaril Italijane nekdanji socialist Benito Mussolini. Poleg marsikake nepravilnosti, netočnosti in krivice podtikanja je povedal pogumno italijanski javnosti marsikatero resnico. Posebno to, da ob zidovju Trsta se nehuje italijanski in začena slovenski svet! Današnja politika ministrskega predsednika Benita Mussolinija napram ozemlju od Trsta pa do vzhodne državne meje in napram njega slovenskemu prebivalstvu pa je usmerjena tako, kakor da ni socialist Benito Mussolini nikdar pisal tiste svoje knjige. V malo letih tako... evolucija! Težak bi bil račun, če bi socialist Benito Mussolini mogel poklicati na odgovor ministrskega predsednika Benita Mussolinija.

Italija

Buffoni in Serrati izključena iz maksimalistične stranke

MILAN, 4. Vodstvo maksimalistično-socialistične stranke je imelo včeraj dve dolgi seji, kjer se je razpravljalo o notranjih vprašanjih stranke, posebno pa o disciplini. Današnji «Avanti» objavlja v daljšem poročilu, da sta bila Buffoni in Serrati izključena iz stranke radi nedisciplin.

Zvišanje verskega fonda

RIM, 4. Za tekoče finančno leto je bil račun za duhovniške plače zvišan na 38 milijonov lir.

Jugoslavija

Prisega novih ministrov — Pašić potuje v inozemstvo

BELGRAD, 3. Včeraj zvečer se je vršila seja ministrskega sveta. Najprej so novi ministri dr. Janjić, dr. Kojić in Simonović položili prisego v roke ministrskega predsednika Nikole Pašića. Ko se bo vrnil v Belgrad kralj, bodo tudi njemu prisegli. Nato je Pašić sporočil ministrom, da bo potoval v inozemstvo in da ga bo nadomestil jezikovni minister dr. Velizar Janković, ker odpotuje minister Marko Trifković na Bled, da predloži kralju v podpis nekatere zakone. Z Bleda bo tudi Trifković odpotoval v inozemstvo. — Zunanji minister dr. Nincić je podal poročilo o poteku konference v Sinaji. Ker bo dr. Nincić podal daljši ekspozice časnikarjem, se o tem ni izdalo nobeno poročilo.

Minister dr. Nincić o položaju

BELGRAD, 4. Po konferenci v Sinaji je sprejel minister dr. Nincić časnikarske poročevalce, katerim je obširno orisal vnanje in notranjopolitični položaj v jugoslov. državi. Iz obsežnega poročila posnemamo le najvažnejše odstavke. Minister Nincić je rekel:

Pretrpeli smo vsa politična vprašanja. Z zadovoljstvom ugotavljamo, da smo popolnoma složni v vseh političnih vprašanjih. Dokazov svoje složnosti je dala mala ententa že več, tako zlasti pri reševanju habsburskega vprašanja in pri reševanju raznih obmejnih sporov z Madžarsko, kjer je Romunija vedno lahko računala na našo pomoč.

briga in razumevanje za politiko večja. Volilni uspehi Radićevi so lahko razumljivi, to pa vsled volilnega sistema, ki protežira večinske stranke. Dalje je Radić agital med kmeti s tem, da jim je obljuboval, da v novih razmerah ne bodo plačevali več davka in da jim ne bo treba k vojakom. Ta vaba je vlekla. Prebivalstvo bo pa le moralo uvideti, da je treba v vsaki državi plačevati davke in da je armada potrebna».

Konferenca katoliških škofov

ZAGREB, 4. Takoj po evharističnem kongresu v Zagrebu, ki se bo vršil od 18. do 20. avgusta, se bo vršila konferenca vseh katoliških škofov Jugoslavije, ki jo je sklical zagrebški nadškof dr. Ante Bauer.

Zlatomašništvo knezoškola Jegliča

LJUBLJANA, 4. Zlato sveto mašo je obhajal včeraj v svojem rojstnem kraju v Begunjah na Gorenjskem g. knezoškof dr. A. B. Jeglič. Ker se je jubilej mašništva in škofovanja že v Ljubljani in v vsej škofiji slovesno praznoval, se je slavnostni spomin na prvo sveto mašo v Begunjah po želji visokega jubilara praznoval le v ožjem krogu.

Železniški štrajh

BELGRAD, 4. Železniško ministrstvo je izdalo sledečo objavo: **«Na vseh progah južne železnice je povsod vzpostavljen red. Na državnih železnicah v Sloveniji in Hrvatski je vse osobe na svojem mestu. Na južni železnici od Siska do Zagreba vzdržuje promet osobe državne železnice. Na progi Ljubljana-Rakek vzdržuje promet osobe južne železnice, ki je militarizirano. Sirokovno osobe je vse ostalo na svojih mestih. Naredba vojnega ministrstva je imela popoln efekt. Medtem so odšli posadni vlaki z vojaškim osebjem, ki je pozivalo štrajkujoče železničarje, naj nastopijo službo»**.

Železniški shod v Zagrebu prepovedan

ZAGREB, 4. Shod javnih nameščencev in železničarjev, ki je bil sklican za včeraj ob 6. uri zvečer v dvorani «Kola», je policija prepovedala. Predsednik «Saveza železničarjev» Bogdan Krekić je bil aretiran. Ob 6. uri se je pred poslopjem «Kola» zbralo okoli 200 ljudi, ki so se pa na poziv policije mirno razšli.

Zaroka v jugoslovanski kraljevski hiši

LONDON, 4. Reuterjeva agencija pri naša vest iz pooblaščenega vira, da se bo princ Pavel v kratkem poročil z Olgo, prorojenko princa Nikole Grškega.

Rusija

Rusija proti Društvu narodov

MOSKVA, 4. Sovjetska vlada je odklonila vabilo Društva narodov za udeležbo na zasedanju prometne komisije zveze. To zadržanje utemeljuje ruska vlada z dejstvom, da se Društvo narodov in Rusija dosedaj še nista medsebojno priznali in da se Rusija s svojim sodelovanjem v mednarodni železničarski zvezi smatra že v zadostnih stikih z mednarodnimi prometnimi organi.

Poljska

Poljska na poti gospodarske obnove — Trgovinska bilanca

VARSAVA, 4. Finančni minister Linde je o priliki predložitve začasnega poročanja za tretje četrtletje imel v zbornici govora, kjer je med drugim izjavil, da je Poljska začela obnovljati svoje gospodarstvo preko krize, ki je bila težja, kakor v katerikoli drugi državi. Obljubil je, da se bo vlada potrudila urediti položaj poljske valute z ustanovitvijo posebnih emisijskih bank in da se bo skušalo vzpostaviti finance s posiljanjem davkov.

Uradna statistika o trgovini izkazuje, da je Poljska v prvih petih mesecih t. l. izvozila za 512 milijonov zlatih frankov blaga. V istem času je iznašal uvoz 478 milijonov. Podrobnosti o vlogi Poljske v Sinaji

Zakaj ni Poljska vstopila v malo entento?

VARSAVA, 4. Naknadno se odziva, da ni bilo vprašanje Javorine edina ovira proti vstopu Poljske v malo entento. To se je jasno pokazalo pri razpravljanju v Sinaji, kjer se je debatiralo le o drugih predlogih Poljske, med katerimi je najvažnejši oni, da bi se mala ententa postavila v splošni evropski politiki odločno na stran Francije proti Angliji. Radi tega predloga je bil Pilz poslan v Sinajo in v tem je tudi obstajala njegova misija.

Francija

Listine o pogajanjih za rešitev odškodninskih vprašanj objavljene — Francija in Belgija vztrajata na svojem stališču

PARIZ, 4. Vsakdo je pač pričakoval, da bodo izjave angleškega ministrskega predsednika Baldwina in zunanjeja ministra lorda Curzona izzvale precejšnje ogorčenje v francoski javnosti. Francoski tisk je posebno hud na lorda Curzona, ki je v svojem govoru o odškodninskem vprašanju zelo jasno povedal, da Anglija prav nič ne misli na kako črtanje medzvezniških dolgov; tisk šteje Anglijo to v zlo, ko bi se vendar morala zadovoljiti z 22 odstotnim deležem vojnih odškodnin.

Glede angleškega osnutka za odgovor na nemško spomenico pravi «Times», da stavi tako zmerne zahteve, da bi se na podlagi tega prav lahko prišlo do končne rešitve odškodninskega vprašanja. Sploh pa, dostavlja list, bo zelo težko najti kakšno drugo primerno podlago.

Vsebinska francoskega odgovora na zadnjo angleško spomenico, ki je bil objavljen včeraj, je približno ta-le: 1) Francija se sploh ne more pogajati z Nemčijo, dokler leti ne neha s pasivnim odporom; 2) Francija bo postopno izpraznila Porurje v istem razmerju kakor bo Nemčija plačevala; 3) Francija ne sprejme angleškega predloga za sestavo razsodišča izvedencev, ki naj bi določilo plačilno zmoglost Nemčije, saj imamo vendar tu reparacijsko komisijo. Sicer pa francoska vlada ne ve, kaj razume Anglija pod izrazom «izvedenci». V točki 4 spomenica ponovno povdarja, da se Francija ne bo zadovoljila s kakimi jamstvi, da bi po izročitvi istih zapustila Porurje, ampak Francija bo izpraznila zasedene kraje le postopno sorazmerno s plačevanjem vojne odškodnine. Dalje naglašja spomenica, da je Nemčija računala in da računa še danes na navzkrižja med zavezniki; ako bi se Anglija pridružila francoskemu stališču in bi skupno pritiskali na Nemčijo, bi le-ta gotovo popustila.

Verjetno je, da bo angleška vlada spet odgovorila Franciji in Belgiji; odgovor bo vseboval v prvi vrsti pojasnila glede stališča angleške vlade v zadevi poravnave medzvezniških dolgov.

Belgijski odgovor je podoben francoskemu: Belgija meni, da je bilo krivično, ko bi sketili nemške dolgove in bi tako primorali opustošene države, da same poravnajo notranje in zunanje dolgove. Spomenica povdarja važnost, da bi se zavezniki končno sporazumeli glede zahtev, ki jih hočejo postaviti Nemčiji. Zato bi bilo potrebno, da se črtajo medzvezniški dolgovi in v prvi vrsti opustošenih držav.

Belgija

Mussolini odklikovan z belgijskim vojnim križem

BRUSELJ, 4. Na predlog vojnega ministra je kralj Albert podelil Mussoliniju belgijski vojni križec.

Vojvoda Aostski v Belgiji

BRUSELJ, 4. Vojvoda Aostski se je podal davi s spremstvom na grob Nepoznane vojaka belgijskega, kjer ga je sprejel minister za državno brambo. Vojvoda Aostski je položil na grob krasen venec iz rož in krizantem. Nato je vojvoda Aostski obiskal ministre Theunisa, Jasparsa in Devezera. Ljudstvo je vojvodo navdušeno pozdravljalo. Popoldne je sprejel vojvoda na italijanskem poslanstvu bivše italijanske bojevnike. Zvečer je bil vojvoda pri kralju na večerji, katere so se udeležili vsi člani kraljevske družine. Navzočni so bili tudi italijanski poslanik s princezino Ruspolijevo, člani italijanskega poslanstva, ministrski predsednik in zunanji minister s svojima gospema.

Nemčija

Tri milijarde mark zaplenjene — Stavka delavcev

BERLIN, 4. Wolfova agencija poroča iz Gelsenkirchena, da so Francozi zaplenili v nekem vlaku 3 milijarde mark, ki so bile določene za plače delavcem in uradnikom jeklarn v Gelsenkirchenu. V znak protesta so delavci gelsenkirchenskih rudnikov proglasili 24-urno stavko.

Včeraj je prišlo v Mainzu pri demonstraciji proti draginji do spopada med policijo in delavci, kjer je bil neki delavec smrtno nevarno ranjen. Pri enakih demonstracijah v Oberhausenu so bile tri osebe ubite, 18 pa jih je bilo težko ranjenih. Splošno žalovanje po Hardingovi smrti

Avstrija

Turneja avstrijskih pevcev v Italiji

DUNAJ, 4. Listi poročajo, da pojde v najkrajšem času pevski zbor dunajskih trgovcev na turnejo po Italiji. Ta pevski zbor bo nastopil v Trstu, Benetkah, Bolonji, Firenci, Rimu, Genovi, Turinu in Milanu. Kot solista bosta nastopala sopran g. Kiurila in bariton Duhan, ki sta med najboljšimi pevci dunajske opere.

Ogrska

Stavka ogrskih železničarjev — Strogi protikrepi vlade

BUDIMPEŠTA, 4. Železniški mehaniki, ki so dosegli v zadnjem času 200-odstotno povišanje svojih plač, so pričeli zopet stavkati, zahtevajoč še nadaljnja zboljšanja. Vlada se je odločila, da bo vdusila to stavko z vsemi sredstvi in je proglasila obsedno stanje.

Sindikati strojnih mehanikov so bili razpušeni in organizatorji so bili aretirani. S primernimi ukrepi se je zagotovilo prehranjevanje glavnega mesta. Tudi ni stavka splošna, ker je promet v nekaterih pokrajinah popolnoma normalen in je dospelo zvečer tudi v Budimpešto nekoliko vlakov.

Protikutje mali ententi — Turška - Madžarska - Bolgarska

BUDIMPEŠTA, 4. V tukajšnjih političnih krogih se živahno komentira vest londonskega «Daily Herald» o ustanovitvi nove zveze držav srednje Evrope, ki bi tvorile protikutje proti mali ententi in katero bi tvorile Turška, Madžarska in Bolgarska. Zatrjuje se celo, da je baš ta nevarnost vplivala na malo entento v Sinaji, da je zavzela napram Madžarski pomirljivo stališče in da radi tega ni hotela mala ententa na svoji zadnji konferenci zavzeti jasnega stališča v vprašanju evropske politike. Iz dobro poučene strani se zatrjuje, da so pogajanja za turško-bolgarsko-madžarsko

zvezo v teku in da se vodijo v sporazumu s političnimi faktorji v Rimu in Londonu.

Boj proti komunistom na Finskem

HELSINGFORS, 4. Oblastva so odredila aretacijo vseh članov parlamentarne komunistične skupine, kakor tudi članov osrednjega odbora in ravnateljev komunističnih listov. Do sedaj je bilo v raznih pokrajinah države aretiranih 108 komunistov, ki so obtoženi revolucionarnih dejanj. Tiskarne komunističnih listov so ustavile delo in uradi listov so zaprti. Vlada je izdala proglas, kjer dokazuje, da je finska komunistična stranka v najožjih stikih z ruskimi komunisti in s tretjo internacionalo. Proglas dostavlja, da bodo aretirane osebe sojene radi veleizdaje.

Dvesto oseb zastrupljenih s sladoledom

MADRID, 4. Dve družbi ste se sestali v neki restavraciji v okolici Madrida na proslavljeni poroki dveh parov. S slabo pripravljanim sladoledom se je tu zastrupilo 200 oseb, od katerih se 75 nahaja v težkem stanju.

Zborovanje mednarodnega združenja za varstvo otrok

ZENEVA, 3. Včeraj je bilo otvorjeno drugo zborovanje mednarodnega združenja za varstvo otrok pod predsedstvom gosp. Cartona de Wiart. Bil je odoben načrt za mednarodni dogovor glede vrnitve zapuščenih rudarjev v domovino. Načrt vsebuje določbo, da ona država, ki preskrbi povrnitev, plača tudi stroške. Sklenjeno je bilo dalje, da se sestavi mednarodna komisija, ki bo nadzorovala kinematografske filme. Kar se tiče zabranitve mladini pohujšljivih knjig, je zborovanje sprejelo predlog, da se tozadevni ukrepi prepustijo Društvu narodov.

Predsednikovo truplo na poti v Washington

SAN FRANCISCO, 4. Zadnja vest o Hardingovem stanju je poročala o znatnem zboljanju, tako da se je povsod upalo na skorajšnje popolno okrevanje predsednikovo. V trenutku, ko je bolnik umrl, je bila pri njeni njegova žena, ki mu je čitala liste.

Truplo predsednika Hardinga je bilo sineti prepeljano s posebnim vlakom v Washington. Krsta bo položena v poseben vagon, kjer bodo vojaki vršili častno službo.

Vest o predsednikovi smrti je vzbudila povsod globoko žalost in to tembolj, ker se je v glavnem mestu upalo, da je bolnik že prestal najhujše. Edini član vlade, ki se nahaja v Washingtonu, je Hughes. Vsi ostali ministri so na počitnicah.

Po Hardingovi smrti — Začasni predsednik odpotoval v Washington

PLYMOUTH, 4. Novi predsednik Zedinjenih držav Calvin Coolidge je odpotoval v Washington. Pred njegovim imenovanjem za podpredsednika je bil znan, ker je največjo strogostjo vdihnil stavko policije v Bostonu leta 1918. Po poklicu je Coolidge odvetnik in je bil dvakrat guverner Massachusettsa.

Žalovanje na angleškem dvoru radi Hardingove smrti

LONDON, 4. Kralj je izrazil gospd Hardingovi sožalje in odredil osemdnevno žalovanje na angleškem dvoru radi smrti predsednika Zedinjenih držav.

Mednarodno sodišče žaluje za Hardingom

HAAG, 4. Ob otvoritvi včerajšnje seje visokega mednarodnega sodišča se je predsednik Lover spominjal Hardingove smrti ter prekinil sejo za 5 minut v znak žalovanja.

Nekaj za ligo narodov

«Istarska Rijec» piše: Mnogi in mnogi naši ljudje v tej blaženi deželi ne morejo dobiti potnega lista za inozemstvo, ker so — Slovani! Enostavno dejstvo, da je človek slovenske krvi in da se kaže Slovana, je zapreka, da ne more potovati v inozemstvo. Še več: biti Sloven pomeni biti protidržaven, nevaren. Kvalifikacije se glasijo po priliki tako-le: «Noto individuo di sentimenti jugoslavi», ali, «nemico della patria» itd. Mi smo italijanski državljani in ne moremo apelirati inozemstvo, da bi se zanimalo za nas. Naše vprašanje, naš položaj je tu čisto notranja stvar naše države. Toda, po našem skromnem mnenju, bi se Društvo narodov, ali kako njegovo oddeljenje moralo vendar zanimati za nas. Tako postopanje ne more roditi dobrega sadu. Italijani v Dalmaciji, ki so postali jugoslovenski državljani — kakih 2000 jih je — dobivajo vsi redno potne liste. Ako bi sosednja država z njimi slično postopala, bi planil po konci ves italijanski tisk in bi govoril o barbarih, o tlačanju italijanskega elementa, dvignilo bi se inozemstvo (v najetih člankih) in stvar bi postala evropski škandal. Mi bi bili zadovoljni, ako bi uživali samo petdeset odstotkov tistih pravic in svobod, ki so jih uživali Italijani pod Avstrijo. In vendar se trdi vedno, da so bili tako strašno preganjani! Zadovoljili bi se tudi z 20 odstotki tistih pravic in svobod, ki jih danes uživajo Italijani v Jugoslaviji, v tej tako barbarski deželi! Če se je v Jugoslaviji kakemu Italijanu kaj dogodilo, dobivamo — mi batine. Zeleni bi, da bi se dosledno temu tudi za nas izvažale tiste pravice, ki jih oni uživajo tam. Tako bi vsaj tekom časa nastali prisični odnosi med Italijani in Slovani. Neka vrst «reciprocitete». Materijalna reciprociteta, pa ne samo v pogledu — batini!

Razkol italijanskega socializma

Hiranje socialistične stranke se je pričelo s prvimi požigi «Avantija» v Milanu leta 1920. Takrat so bili fašisti tako neznatni in njihovo gibanje še-le v prvem spočetju, od katerega ne bi bil nihče pričakoval to, kar je pozneje prišlo. Usodno napako so napravili tedaj socialisti, da niso takoj tedaj kaznovali eksemplarično prvo večje nasilje vstajajočih nasprotnikov. Ta požig je bil prvo znamenje in prvi poskus. Že ta dogodek je pokazal, da so socialistični voditelji besedni gromovniki, toda da niso za dejanja. Spoznanje te resnice je podžgalo ofenzivne težnje nasprotnikov velemogočne socialistične stranke in boj se je pričel razvijati.

To je bilo 1. 1920. in danes kaže Italija popolnoma drugačno lice po zaslugi onih, ki so pred dobrimi tremi leti začeli naskakovati ogromno in navidezno nezavetno socialistično trdnjavo.

Pod udarci fašizma se je socialistična stranka izčrpavala v brezplodnih debatah na sejah, konferencah in občnih zborih o teoretičnih vprašanjih in končnih ciljih socializma. Le malo se je razpravljalo o taktiki, ki jo morajo socialisti zavzeti napram novi nevarnosti, ki je istočasno grozila vsem strujam socializma. In če se je govorilo o taktiki, tedaj je vsleder zmagala «miroljubnost» treznih socialističnih voditeljev, miroljubnost, ki so jo nasprotniki in levicari krstili za oportunizmom in strahopetnostjo.

Že tedaj ni manjkalo v stranki skrajnih oportunistov in reformistov, ki so bili za sodelovanje in celo za vstop v vlado, toda bili so tako neodločni in bali so se odpora boljševikov, da niso tega odkrito priznavali, ampak z zavratnimi in varljivimi kretnjami krmarili vsi ogromno barko na desno. Toda ti nespretni krmarji so barko razbili; zakaj niso bili dorasli velikemu neurju fašizma in cepljenju duhov v stranki.

Kakor sneg v pomladnem solncu se je topila moč stranke in se mrvila pred strmim svetom. Nastalo je več strank in stranic, ki so imele se manj odpornosti vsaka zase, nego enotna stranka poprej. Čiščenje se je nadaljevalo na vsakem kongresu tako dolgo, da je ostala stranka na «čistem». Zgodovina parlamenta nam ne more pokazati nobenega takega zgleda, ki nam ga je nudila množestvena socialistična parlamentarna skupina zadnjih dveh zbornic. Skoraj tretjina parlamenta je bila v rokah stranke, a to število ne-le, da ni prineslo nobene koristi stranki, ampak je bilo stranki v veliko škodo, ker je tako močna opozicija ovirala mirno delovanje parlamenta, kar je pomagalo uveljaviti oni neznozi položaj notranje politike, ki je končno privedel do belega terorja in reakcije.

Ko so prišli fašisti na vlado, je bila socialistična stranka že smrtno zadeta in ni mogla niti najmanjše svrtnice fašistovskega pohoda. To, kar je še ostalo od socialističnih organizacij, je bilo tako neznatno in brezmočno, da fašizem ni več upošteval pri svojih računih morebitnega odpora proletarskih strank. Fašisti sami so bili presenečeni nad svojo lahko zmago in ta lahka zmaga je spetkežla ogrožala pridobitve fašizma. Pomankanje odpora je stranko pomehkžilo, začelo se je notranje trenje, ki je postalo že nevarno za obstoj fašizma, in bogve, kako bi se vse končalo, če ne bi stal na čelu fašizma tako energičen in prebrisan mož, kot je Mussolini.

Po nastopu na vlado so fašisti obrnili svoje delovanje bolj na sindikalno polje. Fašistovski delavski sindikati so imeli služiti kot protutež proti socialističnim delavskim zvezam, a drugič naj bi ta armada pomnožila vrste fašistov in fašizem naj bi postal stranka širokih mas. Oboje so fašisti dosegli, toda, še niso bili zadovoljni s svojimi uspehi. Še obstoja socialistična delavska zveza, ki šteje sicer še samo kakih 200 tisoč članov, pa je vendar precej ugledna zlasti v Milanu.

V svojem zadnjem velikem govoru v zbornici je Mussolini vrgel vado voditeljem Splošne delavske zveze in namignil, da bi eventualno sprejel njih sodelovanje. Njegove besede so našle silen odmev v vsej politični javnosti. Splošen vtis je bil, da želi Mussolini pritegniti k sebi tudi ono sindikalno zvezo, ki je bila do zadnjega pod vplivom socialistične stranke. Posebno z ozirom na novo ministrstvo za narodno gospodarstvo je bilo slišati, da bi vlada rada videla, če bi to mesto zavzel kakšen voditelj sindikalne zveze.

Mussolinijev besede in namigavanja raznih vladnih in drugih listov so vzbudila tudi pri onih, katerim so veljale te besede velik vtis. Nastala pa je tudi zmešnjava. Mnogi voditelji sindikalne zveze spadajo k socialistični stranki, med katerimi je omeniti D'Aragona. D'Aragona je bil izvoljen na listi socialistične stranke, vendar pa si je on takoj po ločitvi v Livorno prizadeval, da se sindikati ločijo od socialistične stranke in postanejo zgolj strokovne organizacije, ki naj skrbijo za potrebe delavstva ne oziraje se na socialistične smotre. Pozneje je to tudi deloma izvršil in socialistična stranka je izgubila s tem mnogo na svojem ugledu. In D'Aragona je bil tudi sedaj med prvimi, ki so pograbili Mussolinijev vado. Že njegov nastop v parlamentu je vzbudil nevoljo večine socialističnih parlamentarcev in med samimi reformisti je nastal spor glede tega vprašanja.

Končno pa je prišlo do tega, da je ministrski predsednik sprejel zastopstvo sindikalne zveze ter imel 1. in pol urni razgovor z njimi. Zdi se pa, da je bil ta razgovor brezuspešen, to se pravi, brezuspešen za socialistične kolaboracioniste, pač pa zelo uspešen za Mussolinija. Turati in Treves sta zavzela nasprotno stališče in nasprotujeta kolaboracionističnim težnjam D'Aragone, Buozzija in Baldesija. Tako je nastal med samimi desničarji načeln spor glede važnega sindikalnega vprašanja.

D'Aragona in njegovi pristaši zatrjujejo da so zahtevali gotove garancije, ki bi bile: sindikalna svoboda, socialna zakonodaja, in priznanje delavskih pogodb z delodajalci. Na tej podlagi, pravijo, da se morejo začeti pogajanja z vlado.

Kakor rečeno pa ni edinosti v tem vprašanju, zato se bo 24. avgusta izrekel občni zbor Splošne delavske zveze. Nasprotniki D'Aragone in njegovih somišljenikov upravičeno zatrjujejo, da so v omenjeni zvezi zastopani v velikem številu maksimalisti in komunisti in da ni mogoče nič odločevati, dokler se ne zaslisi ti člani.

Kolikor se da iz znanega ugotoviti, bi bil Mussolini predlagal ustanovitve enotne delavske zveze za vso državo. Ta zveza bi včlanila vse delavstvo Italije in ta mogočna organizacija bi potem predstavljala lastno stranko, ki bi se kot taka mogla udeleževati političnega življenja. Torej sindikat naj bo stranka, ne pa da so sindikati v službi političnih strank.

Ta načrt je velikopotezen in če bi se uresničil, bi pomenilo to velik napredek za organizacijo delo Italije. Če pomislimo, da so fašistovski sindikati danes najmočnejši, tedaj je tudi jasno, da bi nova sindikalna zveza nosila fašistovski obličje, z drugimi besedami: Mussolini bi si pridobil novo ogromno armado, ki bi bila še dosti močnejša sila nego pol milijona narodne milice. Sedaj bi šlo za to, kako naj se izvrši stopitev raznih sindikalnih zvez. Mussolini zahteva od voditeljev Splošne delavske zveze, da se odrečejo ne samo socialistični stranki, ampak socializmu sploh, to je pač samo ob sebi umevno. In kakor vse kaže, se med voditelji omenjene zveze tudi taki, ki bi bili pripravljeni na to žrtv. Skratka, vrši se za kulismi pravcata krvavja kupčija.

Umevno je, da razburja to vprašanje vse one, ki so ostali še zvesti socializmu. Tudi ne smemo pozabiti, da je reformistična struja pristopila k amsterdamski internacionali in da bi na ta način bila zamera tudi na

zunaj, toda oportunizem je danes menda edino politično načelo, zato je mogoče vse pričakovati.

V fašistovskih vrstah se opažata dve struji. Ena bi bila za sprejem nekdanje socialistične delavske zveze, pod gotovimi pogoji seveda. Te pogoje smo zgoraj nekoliko označili. Druga struja pa noče nič o tem slišati, ker je mnenja, da volk dlako izpremeni, čudi pa ne. Farinacci pravi, da bi bila to «merce di contrabbando» (tihotapsko blago), ki bi ulegla zastrupiti zdravi organizem fašistovskih organizacij. Seveda so ta «mnenja», prirejena bolj za javnost, v resnici pa se vrši vse fašistovsko delo po načrtu.

Ne oziraje se na resnični namen Mussolinija in voditeljev fašizma, je eno gotovo, to namreč, da je ta najnovejša Mussolinijeva poteza zanesla novo zmešnjava v italijansko razdvojen socialistični organizaciji. Polemike med socialističnimi «prvaki» (komu pa pravzaprav še prvakujejo?) so se bohotno razpasle, črnilo teče v potokih, fašisti pa se vsak dan bolj rede. Utrajajo z neverjetno naglico svoje postojanke in zadajajo smrtno udarce vsem svojim nasprotnikom.

Dogodki zadnjih tednov nam odkrivajo, kakšna gnoloba se je nabirala pod tolikimi bleščočimi firmami italijanskega političnega sveta. Ta gnoloba prihaja na dan in vrši se tako čiščenje, da odpadajo celi udi od raznih teles. Sprito tega se pač ne smemo čuditi, da je fašizem tako hitro in razmeroma lahko zavladal nad vsemi.

Prav vsem tem ima Mussolini danes še to zaslugo, da se je «približal» delavstvu. Prijazna in vabljiva beseda v teh dnevih diktature pa mora pasti na rodovitna tla. Razočaranje množic je bilo tako veliko, da se ne smemo ničesar čuditi. Najnovejša Mussolinijeva poteza je zadela v hrbenico napol strohnela socialističnega organizma in danes stojimo ob grobu starega italijanskega socializma.

DNEVNE VESTI

Gospodom pri «Goriški Strazi»

Ne zamerite, da Vam še-le danes odgovorim na Vaš prijazen poziv od 30. julija, a bil sem odsoten iz Trsta!

Res ste izrazili svojo skrb radi velikega nedostanka, da je «Edinost», naš edini slovenski dnevnik, v Italiji v lastništvu Jadranske banke, mesto da bi bil v rokah naše politične organizacije. Na to vam odgovorjam:

1. Vaš opomin je prišel prekasno! Če bi se naš dnevnik res nahajal uže v rokah fašistovskih bankirjev, ne bi bilo več mogoče ga jim iztrgati iz rok. Zakaj nas niste opozorili prej dobri, skrbni bratje? Ali niste pravčasno zapazili nevarnosti ali pa Vam ni bilo mar to narodno nesrečo zabraniti? Zlo bi bilo eno in drugo!

Saj je bila Tiskarna «Edinost» ustanovljena le zato, da se omogoči izhajanje dnevnika «Edinost», ki je bil tedaj uže močno pasiven. In res Jadranska banka ni ne prešla ne zahtevala nobenih dividend, niti 4% obresti, do katerih je imela pravico po pravih. Ves dobiček, ki ga je imela tiskarna, je dosledno podpiral dnevnik. Glede dnevnika pa ni Jadranska banka stavila nikoli najmanjše zahteve in se ni niti najmanj vmešavala v njegove zadeve.

Pa če bi Jadranska banka hotela izrabiti svoje «solastinske pravice»? Zaman bi se bila trudila! Po pravih bi imela na obnem zboru zadruge Tiskarne «Edinost» za vseh svojih 150 deležev le 5 (reci: pet) glasov. Pri listu pa, ki je bil vedno izrecno ozi. fak. tično glasilo tržaškega političnega društva «Edinost», pa ne bi mogla na noben način priti do besede. Do lista deleži ne dajo čisto nobene pravice. Izključeno pa je tudi popolnoma. To zna g. dr. Besednjak še posebno dobro, ker je bil del časa glavni urednik «Edinosti», to zna vsa javnost, ki zasleduje pisanje «Edinosti», to zna vsak, ki pozna pravila naše zadruge «Tiskarne Edinost». Jadranska banka, na katere ustanovitvi ima glavno zaslugo — ali, kakor bi rekli Vi, krivdo — naš dični dr. Gregorin, se je, kakor vse narodne ustanove, udeležila ustanovitve zadruge «Tiskarne Edinost» s tem, da je podpisala 150 deležev v skupnem znesku 15.000 kron. Ni pa storila tega, kakor si predstavljajo vsi mali Morici, da plodono naloži svoje kapitale pri tem «industrialnem» podjetju in da si zagotovi pri njem svoj vpliv, da bi kateri posamezni deležnik mogel niti od daleč uplavit na smer ali pisanje našega lista. Le v političnem društvu se je o tem odločevalo!

Jadranska banka s svojimi petimi glasovi na obnem zboru zadruge «Tiskarne Edinost» proti stotinam drugih glasov ni imela na list niti najmanjše oblasti. Zato je vsa naša skrb v tem pogledu zavrnjena.

3. «Tiskarna Edinost» je naš dnevnik vzdrževala od svojega postanka sem; saj je bila to njena edina svrha! List je bil na razpolaganje našemu političnemu društvu in našim narodnim ustanovam. Nikoli ni bilo od nobene strani nobene pritožbe da bi odbor Tiskarne hotel nevshečno uplavit na smernice lista. Tiskarna je nosila le bremena in je bila srečna, da je mogla tudi v najhujših časih ohraniti svojemu narodu tako potrebno dnevno glasilo — dati v skrbni obliki in obsegu. Naenkrat pa se oglasila posl. Šček in dr. Besednjak in hotela, da se lastništvo lista izroči privatnemu konsorciu, in še kakšnem! Iz šestih članov naj bi obstajal po tri in tri iz dveh struj, ki so si bile v lašč. Brez večine, brez vsake garancije, brez sredstev! Kako naj ta konsorcijski deluje? Ali nistem prav rekel tema gospodoma: «Naj odloči o tem Narodni svet, ali, ako nečete do tedaj čakati, naše politične organizacije! Do odločitve zadovoljite se z uredniškim odborom! Ne zahtevajte pa, da vržemo na cesto naš edini dnevnik, ki ima sedaj tistega, ki ga more vzdržati in ga uže dolga leta vzdržuje! Prijemim se enkrat: Ni res, da ni tržaška gospoda hotela izročiti lista naši politični organizaciji, nasprotno, goriška gospoda tega ni hotela, gg. Šček in Besednjak nista hotela ničesar slišati ne o Narodnem svetu ne o naših političnih društvih ter sta se trdovratno kapricirala na tisti absurdni konsorcijski

4. Ponavljam, prenovljena Banca Adriatica Trieste nima nobenih deležev «Tiskarne Edinost». Vseh 150 deležev Jadranske banke se najaja, kakor se je uredništvo «Edinost» ad oculos prepračilo, na varnem, v zanesljivih

narodnih rokah, skoraj tako kakor da bi jih imela sama gg. Šček in Besednjak. Zato je skrbela «Tržaška gospoda» o pravem času. Pa saj vem, da veste, da je tako. Saj ste glede one banke bolj informirani nego mi. Ljubi se Vam le malce ribariti v motnem. Pa naj Vam tekne po zaslugi!

V Trstu, dne 4. julija 1923.

Dr. Edvard Slavik.

Govorniki in govorništvo

Prof. dr. Weyr razpravlja v «Prager Presse» o «govorniški umetnosti». Navadno se bavi to take razprave s predpogoji dobrega govora (torej z nekako estetično govorniško umetnostjo). Ne ozirajo pa se na duhovne predpogoje, ki še le ustvarjajo velikega govornika. Umetnost govornika prihaja v zadnjih časih zopet do veljave. To je posledica demokratične državne ustave, ko se politična moč in vpliv pridobivata pred vsem s sredstvi govorniške umetnosti. Govorniki so, ki nadvladujejo ljudstvo v demokraciji. Morejo to umetnost porabljati ali pa tudi zlorabljati. Izvrsten govornik je tip političnega talenta. Mora poznati svoje poslušalce in mora znati, zlit si z njimi v eno. V resnici genijalen mož, pri katerem lastno spoznanje nadvladuje voljo in ki zato vidi v poslušalstvu bolj spoznanje nego pa možen instrument njegove volje, kontrolira med svojim govorom sam sebe in ne more premostiti tega, kar ga ločuje od poslušalstva. Tak genijalen mož je le redkokdaj res velik govornik. Ker njegova razumnost neprestano kontrolira njega samega, se ne more on sam razvneti v nekako «navdušenje», ki navadno označuje pravega ljudskega govornika. To je tip parlamentarnega govornika. Na parlamentarni tribini profesionalen in ljudski govornik ne dosega velikih uspehov.

Državna oblika demokratične republike je dozorila dve sovrsni parlamentarni in ljudske govornika. Kot tip enega se more navesti znani zgrad Menenija Agrippa, ki mu je namen govoru, da razmeroma nerazodno množico, razburjeno radi katerega koli vzroka, zopet pomeni. Ta je med ljudskimi govorniki predstavnik državnika. Druga vrsta pa zasleduje navadno nasprotni namen: da samo na sebi mirno množico z umetnostjo govora razburja! V to vrsto spadajo pravi demagogi, ki najprej sebe in potem poslušalstvo spravljajo v umetno razburjenje, ki ga pred začetkom govora sploh ni bilo. Krasne eksplanje vrst govornikov kažejo izvestni ljudski tribunali stare rimske republike. Z njihovo taktiko se ljudski shod spreminja v neko vrst gledališča ali cirkuza. Poslušalca, ki še čisto niti ne zaveda namena zborovanja, iztrže ta taktika iz prvotne mirnosti in ga razdraži. Če je govor sijalen, se posreča njegova naloga na sličan način, kakor igralcu, ki poslušalca gane do solz, ali pa izživlja salve smehu. Naivni poslušalec ne razlikuje več med resničnostjo in izmišljotino.

Eno usodnih vprašanj vsake demokratične državne ustave je, ali je med talentiranimi govorniki prebivalstva več govornikov tipa Menenija Agrippa, ali pa demagoških ljudskih tribunov? V poslednjem slučaju more priti celo ustava v nevarnost in prihaja sledenjo do političnega prevrata, kakor uči zgodovina.

Prof. dr. Weyr ugotavlja z obžalovanjem, da tudi v češko-slovaški republik prevladuje drugi tip. Ena najvažnejših nalog pravega demokrata pa je, da deluje, kolikor je more, proti pogubnemu učinkovanju demagoških govornikov. Zanimal se bo za gotove naprave, ki so večinoma zgrešile svoj prvotni namen in služijo čisto le demagoškemu interesu. Kot zgrad navaja pisec slavnosti 1. maja. V prejšnjih časih, ko je na Češkem slabo stalo z ljudsko svobodo, je imel ta praznik opravičen značaj protestne slavnosti. Opravičeno razburjenje delovnega ljudstva je bilo tu in ga ni bilo treba še le umetno izklicati. Tedaj je imel moderni Agrippa mnogo dela za pomirjenje. Danes pa je (govor je o Češki) na priznanju 1. majnika tudi marsikaj smešnega. Na mnogih improviziranih ljudskih zborovanjih je le ljudski govornik razburljiv element, poslušalci pa so pripravljeni, da jih izvajanja govornika razdražijo.

Zalosten znak je vsakdar, če ljudski govornik ne vidi glavnih nalog v umetnosti pomirjevanja, marveč umetnega razburjanja ljudske mase. Nerazumno laglje je, vzemiriti

nerazodno maso s predčanjem težko, ali sploh neizvedljivih, toda, popularnih zahtev, ter z vsakovrstnim laskanjem, nego pa pomiriti že razburjeno maso in to morda na račun lastne popularnosti. Za vršenje prve naloge zastopuje demagog s povprečno zgornostjo, za drugo pa je potreben resničen državnik.

Ta izvajanja utegne z zanimanjem čitati tudi marsikdo pri nas.

K ODPRAVI ZAPUŠČINSKE PRISTOJBINE. Odlok glede odprave zapuščinske pristojbine še ni bil objavljen. Gotovo pa je, da je odprava v veljavi od 9. julija dalje, t. j. od dneva, ko je ministrski svet sklenil, da se zapuščinska pristojbina odpravi. Zapuščine vseh onih torej, ki so umrli po 9. juliju so proste pristojbine. Isto velja tudi glede daritvenih pogodb. Iz tega sledi, da so podvržene pristojbi vse zapuščine in daritve, ki so se izvršile pred 9. julijem. Za zapuščine in daritve, ki so se izvršile v novih pokrajinah od 1. do 28. avgusta 8. julija ostanjejo v veljavi odredbe, ki so veljale do 30. junija.

Čuvajte se proti legarjem! Občinski zdravstveni urad razglašajo: Kakor vsako leto, se žalibog tudi letos z vročino pojavljajo tudi slučajji legarja. Od 1. junija do konca julija je bilo v Trstu 42 slučajev. To število ni veliko, če ga primerjamo a številkami prejšnjih let in to kaže na vsak način, da so se zdravstvene razmere med prebivalstvom zboljšale. Ker pa gre za nevarno bolezen, kateri se je zelo lahko izogniti, je dolžnost vseh, da jo kolikor mogoče pobijajo. Vzroki, iz katerih prihaja bolezen, nam sami dajajo sredstva v roke, s katerimi se lahko branimo proti bolezni. Pri omenjenih 42 slučajih so se dogajali sledeči vzroki za obolenje: 9 slučajev: vzrok neprekuhanu mleko; 9 slučajev: morske uši (pidoclochi); 7 slučajev: zelenjava, ki je bila škropljena z umazano vodo; 5: stoječa voda; 4: dotik z drugim bolnikom; 10 slučajev: neznan vzrok. Iz tega obrazca je razvidno, da je treba absolutno opustiti uživanje surovega mleka, surovih morskih uši in sploh školk, ki se lovijo v luki, ter stoječe vode, kakor tudi, da je treba zmerno uživati surovo zelenjavo. Pri prekuhanju se ubijajo vse klice legarja in drugih črevesnih bolezni. Priporočila vsled tega toplo, da se mleko vedno prekuha, da se školjke uživajo samo kuhane, da se uživa le v mali meri zelenjava in da se prej skrbno opere. Priporočljivo je tudi, da se muhe pobijajo in da se jim prepreči dostop do jedil, ker so muhe nevarne prenašalke nalezljivih bolezni.

UJAKI! Na izrednem obnem zboru «Dijaške matice» 21. julija je bila sprejeta sledeča resolucija glede podrobnega dela dijaštva, katerega so odobrila tudi vsa akademska in srednješolska društva:

- 1) Vsak dijak naj se obveže pridobiti društvo gotovo število članov.
- 2) Vsakemu dijaku se odkaže gotov okoliš, v katerem naj agitira in nabira člane in prispevke za «Dijaško matico».
- 3) V svrhu izpeljave te naloge, naj se obrne vsak dijak na D. M., katerega mu dopolnje seznam ustanov, občin in posameznikov njegovega okoliša, na katere se je D. M. že obrnila.
- 4) Dijaki naj se obrnejo na D. M. za članke pristopnice, ter za položnice, potom katerih naj se vrše vplačila društvu.
- 5) Pri pridrevanju narodnih društev v svojem okolišu naj dijak razmeram primerno agitira in skuša doseči materijelno korist za D. M.

Ko dobi društvo članke pristopnice, izpolnjene od gospodov, kateri so pristopili k društvu kot redni ali ustanovni člani in po položnicah tozadevno članarino, dopolnje novim članom takoj društveno izkaznico in društvena pravila.

Dijaki visokošolski! Bliža se visokošolski zbor, kateri se vrši koncem tega meseca. En mesec je še pred vami. Delajte, agitirajte za D. M., da ne boste prišli na visokošolski zbor praznih rok. Položaj je silno resen in če se ne vzdamite sedaj takoj, bo vse zamujeno. — Dijaška Matica.

Dijaška Matica. Visokošolski! Opozarjamo vse visokošolce, da se bo vršil visokošolski zbor, kateri ima izvoliti visokošolski odbor, koncem avgusta. Kakor znano, je omenjeni odbor oni organ v društvu, kateri deli posameznim visokošolcem v društvu podpore.

Upamo, da boste vsi videli važnost tega zbora ter se pravčasno včlanili. Glasovalno in volilno pravico na visokošolskem zboru bodo imeli visokošolski, kateri se vpišejo v društvo do 20. t. m. in kateri bodo v redu s članarino za leto 1922—23.

Srednješolski! Pozivljamo tudi vse srednješolce (rojene po 1906., naj se včlanijo v društvo. Za maljše naj se vpišejo njihovi stariši oziroma pravni zastopniki.

Prošnje za podpore oziroma posojila naj vložijo vsi v društvu včlanjeni dijaki, kateri so podpore potrebni, do 20. t. m. Prošnja mora biti natančno obrazložena toliko glede premoženjskega stanja posameznika, kolikor glede njegovih potreb. Prošnje je treba priložiti ubožni list. — Izvrševalni odbor.

Popravičilo. V tretjem odstavku druge kolone včerajšnjega uvodnika naj se čita politične aluzije (mesto iluzije). V zadnjem odstavku pa italijanski novinarji (in ne mornarji).

Društvene vesti

Javna knjižnica šentjakobske «Čitalnice» posluje redno vsako nedeljo od 10.—11. ure predpoldne v navadnih prostorih (stara policija). Član je lahko vsakdo. Vpisnina znaša 1 liro in odškodnina za rabo knjig 1 liro mesečno. Opozarjajo se vsi člani, da se strogo drže pravil. Sprejemajo se darovi knjig. Rodljubi, ki imajo doma knjige, ki jih ne rabijo, so vkladno naprošeni, da jih blagohotno poklonijo knjižnici.

M. P. D. - Trst. Jutri ob navadni uri sestanek s predavateljem: O Roentgenovih žarkih. **Prostov. gasil. društvo v Razdrtem** opozarja sl. občinstvo na današnjo veliko vrtno veselico. — Odbor.

Pevalno društvo «Ilirija». Danes, 5. t. m. točno ob 11. bi v navadnih prostorih zelo važna odborova seja. Prisotnost obvezna!

Pevalno društvo «Ilirija». Jutri, v ponedeljek skupna vaja v dvorani točno ob 20.30. Z ozirom na bližajočo se koncert točnost! — Odb.

Iz tržaškega življenja

Pokopani samomor. Predsinočnjim okoli polnoči je vdova Pavla Pertot, stara 39 let, v svojem stanovanju v ulici Coroneo št. 5 izpila s samomorilnim namenom neznatno količino jodove tinkture. Njeni domači so

poklicali na lice mesta zdravnika rešilne postaje, ki je zastrupljeni izpral želodec ter jo dal nato prepeljati v mestno bolnišnico. Stanje Pertotove ni nevarno. Vzrok njenega obupnega čina je pripisovati nesrečni ljubezni.

Smrt finančnega stražnika, ki se je pred sinočnjim ustretil na pomolu Sanitá. Kakor smo poročali v včerajšnji «Edinosti», se je predsinočnjim na pomolu Sanitá, kjer je vršil službo, ustretil s puško v prsi neki finančni stražnik. Prepeljali so ga v smrtno nevarnem stanju v mestno bolnišnico. Krogla mu je predrila leva pljuča ter mu šla iz telesa pod levo pazduho. Pozno ponoči so zdravniki skušali ranjencu rešiti življenje z operacijo, ki pa žalibog ni nesrečnega mladeniča otela smrti. Po dolgem in mučnem boju s smrtjo je včeraj zjutraj ob 4.30 izdihnil.

Samomorilec je 19-letni Josip Jacopone; bil je dodeljen legiji finančnih stražnikov, ki ima svoj sedež v Campo Marzio pri Sv. Andreju. Ni znano, iz kakšnih vzrokov si je Jacopone vzel mlado življenje.

Avtomobilska nesreča blizu Devina. — Tržaški trgovci ranjen. Včeraj okoli 16h je drvel po tržaški cesti proti Trzinu velik zasebni avtomobil, v katerem se je nahajal tržaški trgovec Josip Maiani, star 34 let, stanujoč v ulici Cologna št. 2. Poleg njega je sedela v avtomobilu še njegova družina, obstoječa iz njegove žene in dveh otrok. Vsi so bili namenjeni na letovišče. To veselo potovanje bi pa skoro imelo tragičen izid. V bližini tržaškega občinskega vodovoda v Timavu se cepi cesta; en del drži naravnost proti Trzinu, a drugi proti Medji vasi. Ko je avtomobil vozil mimo tega križišča, je v istem hipu pridrvel po drugi cesti drug, manjši avtomobil, ki je vozil z veliko naglico v smeri proti Trstu. Ta je dospel na križišče ravno v hipu, ko mu je drugi avtomobil zaprl pot. Soferja sta skušala izogniti se drug drugemu, krenivši na stran, a prepozno. Manjši avtomobil je z vso silo trčil v drugega, v katerem je sedel trgovec s svojo družino. Manjši avtomobil se je pri strašnem sunku ves polomil ter porinil drugega na kraj ceste. Vsi ljudje, ki so sedeli v poslednjem, so zleteli na cesto, a so se kmalu zopet dvignili; le Maiani je oblašal nezavesten na tleh. Kravale je na glavi. Ko so se ponesrečeni potniki zavedli presenečenja in strahu, so prisrskali ranjenca na pomoč. Nekdo je hitel telefoničnim putem obvestiti o dogodku rešilno postajo, s katere je malo pozneje prihitel z avtomobilom na lice mesta zdravnika, a je ugotovil, da ni stanje trgovca Maianija nevarno. Tudi Maianijev sin je bil nekoliko opraskan. Maianija so prepeljali v tržaško mestno bolnišnico.

Z olka je padel. 7-letni Karel Bonit, stanujoč v ulici Ponzianova št. 621, se je včeraj predpoldne doma spazil na okno, odkoder je vsled neprevide kretne padel z višine kakih 2 metrov na spodaj ležečo ulico. Oče dečka, ki je sicer v zadnjem hipu zapazil nevarnost malega Karla, ni pa uštel preprečiti nesreče. Tekel je na ulico, pobral sinka ter ga nesel v mestno bolnišnico. Zdravnik, ki je preiskal malega ponesrečenca, ni mogel ugotoviti nobene nevarne poškodbe na njegovem telesu. Dečko se je pri padcu samo močno prestrašil. Radi tega se je mogel v očetovem spremstvu zopet podati domov.

Smola svedrovec: prevrta železno biagajo, ki je — prazna. Svedrovec so bržkone vedeli, da hrani blagajna trdke za pomorsko podjetja Ugo Spoggioli, ki ima svoje urade v ul. Salita Promontorio št. 1, vsak petek velike svote denarja, namenjenega za plače delavcev. V noči od petka na soboto so se spravili na to blagajno, misleč, da se bo njihovo ponočno delo bogato izplačalo. A doživeli so grenko razočaranje. Ko so po dolgem in napornem delu napravili na stranski steni blagajne široko odprtino, so zapazili, da je prazna. Šele po končani «operaciji» so zapazili tudi, da je bila blagajna odprta. Blagajna se je namreč pred kratkim pokvarila; radi tega niso hranili denarja v nji, kakor sicer. Vlomilci pa očitno niso vedeli za to važno okolščino. Razočarani so odšli odkoder so prišli. Zanimivo bi bilo videti tedaj njihove obraze.

Vlom, ki ga je včeraj zjutraj odkril neki uradnik trdke Spoggioli, je bil naznanjen ne policijskem komisaratu v ul. Sanitá.

Dva žeparja identificirana. Pred kratkim smo poročali, da je bil preteklo sredo v tramvaju na progi Boschetto-Servola okraden češki izletnik Otto Schiller; med vožnjo mu je zmanjkala listnca s 1200 lirami, 2000 čehoslov. in 50.000 avstrijskimi kronami. Okradenec je naznanil tatvino na kvesturi. Policijski agenti, katerim je bila poverjena naloga, da izsledijo žeparja, so dognali, da sta Schillerja okradla neki Rudolf Vecelli in neki Celestino Doviero. Moža pa sta po svojem činu izgnila brez sledu. Policijski agenti ju iščejo.

Nesrečen skok. Mehanik Guido Montoni star 34 let, stanujoč v ulici Canova št. 12, je včeraj popoldne popravil neki stroj v tovarni piva «Dreher», ki se nahaja v ul. Giulia. Ko je dovršil svoje delo, je skočil z male višine na tla; skočil je pa tako nerodno, da je padel ter si zlomil levo nogo v gležnju. Ponesrečenec so z avtomobilom piv

«Aida» na prostem v Vidmu. 2. t. m. so predstavljali na videzskem gradu ob navzočnosti 10.000 gledalcev z velikim uspehom znamenito Verdijevo opero «Aida». Sodelovalo je okrog 1000 igralcev. Opera se ponovi 5., 7., 9., 11., 12., 14., in 15. t. m.

«Ščekova in Willanova trdnjava» Dobrobrovo v Brdih je, glasom poročila «Nove Dobe», za vedno padla v fašistovske roke. V poročilu povdarja N. D., da je trg pred gradom za vedno rešen pred rdečo in irendentistično druhaljo, ki je na tem trgu hujšala ljudstvo s svojimi bratomornimi pridigami. Vprašamo «Nove Dobe»: ali prištevata tudi gospoda učitelja Torosa, sedanjega voditelja fašizma v Brdih, k tej rdeči in irendentistični druhalji? Kolikor je nam znano, je ravno omenjeni gospod večkrat na trgu pred gradom na Dobrobrovu z vsem svojim govorniškim ognjem pred zbranimi številnimi množicami bricev zagovarjal Ščekovo in Willanovo politiko!

Porcijunkula. Na dan porcijunkule so se vršili vsako leto v kapucinski cerkvi v Gorici za ta cerkveni praznik običajni obredi, katerih se je udeleževalo naše ljudstvo v velikem številu. Tudi letos so se vršili ti obredi, ali cerkev je bila na pol prazna. Slovenski verniki, ki so ljubili svoje izgnane kapucine, niso več v cerkev.

III. Prosvetni tečaj «Akad. ter. društva «Adrija» se bo vršil letos v Gorici v dneh 25. in 26. avgusta istodobno z visokosolskim zborom «Dij. Matice» in občinim zborom «Počitniške zveze». Za tečaj vlada že sedaj veliko zanimanje in upati je na veliko udeležbo dijaštva iz vse Jul. Krajine. — Z ozirom na to, da so se reševali na lanskem tečaju problemi teoretičnega značaja, se bodo letos reševala praktična vprašanja, tičajoča se naše ožje domovine. — Omenjeno bodi, da je poskrbljeno za stanovanje, kakor tudi za znižano ceno hrane, ki bo stala 4 do 5 lir dnevno. Revnejšim članom «Adrije» se plačajo potni stroški in hrana.

Pozivamo vse članstvo, da čim prej pripravi svojo udeležbo in opozarjamo, da se za brezplačno hrano in stanovanje prijavijo le oni, ki so tega res potrebni! — Odbor.

Akad. ter. društvo «Adrija» opozarja svoje članstvo izven Gorice, da čim prej poravnata članarino za tekoče leto! — Odbor.

Planina pri Vipavi. Poročil se je dne 1. avgusta Andrej Trbižan, posestnik zgodovinskoznanege tukajšnjega posestva «Pri Starešnovih» z gospodično Pavlo Ferjančičevo iz ugledne in vrlo narodne Ferjančičeve družine v Budanjah. Bilo srečno!

Vipavski okraj. Vino se je po spodnjih občinah skoro že vse prodalo. Kupuje se sedaj najboljše na Planini pri Vipavi. Planinsko vino je namreč najbolj trpežno ter za vroče in pozne mesece (juli, avgust, september, oktober) najbolj pripravno. Cene 140—160 lir, upanje pa je, da bodo proti koncu poskočile na 160—180.

Goranska Vipavska dolina. Uhanjski most čez Vipavo še naprej vpije po popravilu. Ograje pri straneh že zdavnaj nima. Talne deske so več ko napol segnite. Med njimi zvezajo luknje, velike kot škaf, zalostno proti nebu. Še podnevi se moraš, predno se v varnost podajaš, trikrat prekrižati. Po noči se pa upa gledat skozi luknje in špranje mosta (invalida I. klase) dol na «ribice tihe in šumne valove» samo še — luna.

Zvonove so dobili dosedaj na Ustji, na Planini, v Vrhpolju in Podragi. V kratkem jih dobe tudi na Gočah in na Slapu.

Prostovoljno gasil. društvo. Vel. Otok pri Postojni priredi dne 12. t. m. pri Otoški jami veseličo s plesom in drugim sporedom. Odprti bo tudi vhod v jamo. Preskrbljeno bo z gorikami in mrzlimi jedili ter izvrstno kapljico. Kozarce prinesite s seboj! Bratska društva v bližini so naprosena da ne priredijo isti dan veselic in se v čim večjem številu odzovejo našemu vabilu. — Odbor.

Dijaški zavod Alojzijeve v Gorci. V zavodu se sprejemajo dijaki, ki mislijo obiskovati sledeče šole v Gorici:

1. Zasebno pripravništvo za srednje šole z italijanskim učnim jezikom. Pogoj za sprejem v pripravništvo: z dobrim vspehom dovršeni vsaj III. razred ljudske šole. Kdor je dovršil več razredov, ima prednost.
2. Gimnazijo z italijanskim učnim jezikom.
3. Realno z italijanskim učnim jezikom.
4. Trgovsko šolo z italijanskim učnim jezikom.

Pogoji za sprejem v zavod so sledeči: 1. Prosilec mora biti duševno razvit, telesno krepak in pravno nepokvarjen. 2. Mesečina za prihodnje šolsko leto zna-

ša najmanj L 180, ki jih je treba plačati vnaprej.

3. Oskrbovanje perila treba koncem leta posebej plačati. Obiskovalci notranje pripravnice morajo sami vzdrževati učno moč.

4. Prošnji za sprejem naj se prilože sledeče listine:

- a) krstni list,
- b) zadnje šolsko spričevalo,
- c) spričevalo o cepljenju koz,
- d) spričevalo duhovnega pastirja o pravem vedenju prosilca.

Prošnje z gorinavedenimi prilogami naj se pošljejo najkasneje do 15. avgusta t. l. na: Vodstvo Alojzijevega, Gorica, via Ponte Isanzo 3—9. Prejšnji gojenci, ki želijo biti sprejeti zopet v zavod naj pošljejo le prošnjo. Vodstvo Alojzijevega.

Skrbi tržaških okoličanskih kmetovalcev

Tržaški okoličanski kmetje so v velikih skrbih za svoje prideleke. Po štirih letih trdega dela jim letos letina kolikor toliko vendar dobro kaže. Z radostnim očesom in z veselim srcem gledajo dar božji na vinski trti, sadnemu drevju, njivah in livadah, ki jim bo vsaj za silo zamašil vrzeli nastali pri njihovem gospodarstvu za dobo zadnjih suhih let. Večina naših kmetovalcev se je vsled slabih letin zadovoljila in se danes še le s težavo drži na površju in čaka v vselem upanju na dan, ko bodo njihovi prideleki pod varno streho. To veselje jim pa grenijo razni pritepenci, ki se v zadnjem času v vedno večjem številu klatijo po okoličanskih njivah, oboroženi z revolverji, izdajajoč se za fašiste, krajevo zrela in nezrela sadje, lomijo dreve, rušijo zidove ter s tem povzročajo našemu kmetovalcu ogromno škodo, ki je proti tem elementom popolnoma brez moči. Ti so večinoma nadebudni mladeniči, ki z revolverjem v roki strahujejo in celo preganjajo gospodarje iz njihovih gruntov, da potem pred njihovimi očmi uničujejo njihov trud in ubijajo vsako veselje do nadaljnjega dela. Smilil se mi je starček, ki mi je z solzami v očeh pripovedoval, kako so ga taki pritepenci poglani iz grunta ter mu pred njegovimi očmi obrali vse sadno drevje njemu pa grozili z revolverjem. Bližajo se dnevi, ko bo začelo zoreti grozdje, na katerega bodo gotovo še v večji meri navallili. Poljskih čuvajev ni, ker se bavijo z svojimi osebnimi zadevami ali pa so sluge okrajnih načelnikov ter popolnoma zanemarjajo svojo dolžnost kot poljski čuvaji; pravzaprav jim tega imena med našimi ljudmi več nobeden ne da. Navada je, da se v dobi žetve imenujejo poljski čuvaji po vaseh, ki ostanejo v svoji službi dokler se ne spravi zadnji pridelek pod streho, čuvaje plačajo kmetovalci sami, toda izkušnja zadnjih let je pokazala, da bo tako imenovanje čuvajev brezuspešno, ako jim ne bo vlada, s posredovanjem občine, dovolila nosnje orožja za čas vršitve njihove službe, ker bi v nasprotnem slučaju bili i oni same gledalci pri zgoraj navedenih tatvinah. Toda tudi posredovanje občine ne daje mnogo upanja, kajti izkušnja nas uči kakšna je skrb naših občinskih očetov do svojih okoličanskih občanov. Pri vladi še manj upanja, ker prošnja ne bo upoštevana Bog ve iz kakih ozirov. Kaj začeti? Tako se vprašuje naš kmetič in žalost mu lega na srce. Brez moči in popolnoma brezpraven, izpostavljen vsem šikanam in dolžnostim, a pravice ne bene. — In zakaj? — Koliko časa še, boš ti naše siromašno okoličansko ljudstvo, tavalno zapuščeno in brezpravno, kdaj boš postalo v resnici gospodar svojih dobrin? Čas bi bil, da bi se zganili merodajni činitelji in odprli na široko svoje dremave oči in nekaj ukrenili v tem oziru.

DAROVİ

Za «Dijaško matico» so darovali: Repine J. Prem L 2, Baša I. Biten L 5, Renko P. Reka dol L 5, Paulič Št L 5, Zganjar Ig. L 10, Repine V. L 10. Posnemajte!

Ker se hočejo polastiti nekatere osebe bivšega odbora Magdalenske Omladine krožnega denarja v ne vem kakšne namene, se daruje ta denar in sicer L 20 «Šolskemu društvu», L 20 Mladinskemu društvu «Prosveta» pri Sv. Jakobu in L 20 «Dijaški matici». Skupaj L 60; podpisani Blažević Gean v imenu drugih ex podp. (Denar za M. d. «Prosveta» in «Dij. mat.» hrani upravnistvo).

Posojilnica in hranilnica v Dolini daruje L 100 «Šol. društvu». Srčna hvala vsem!

Za podružnico «Šol. društva» v Šklednu darujejo: Vesela družba v Šklednu L 40, A. Merlak L 15, Iv. Sancia L 2, Fabijan Francek L 5, Resinovič Vojilica L 10, Sancia Urška L 3, Flego Marija L 5, Ivančič Valerij L 5,

Vavpotič Silva in Mila L 10, Sancia Zdenka L 10, Vouk Karlica L 10. Skupaj L 105, za kar jim bodi izrečena srčna zahvala!

Poslano*)

Ob priliki svoje selitve iz Barkovelj v Rodik pozdravljam tem potom vse drage mi Barkovljane, s katerimi sem preživel ure skrbi in veselja.

IVAN CEH.

ZAHVALA.

Avrgust Ravnik, gen. zast. «UNION» Gorica, Corso V. E. 28, I.

Za popolno izplačilo požarne škode mojega upepeljane posestva se Vam najtopleje zahvaljujem.

Il. Bistrica, 31. julija 1923.

(445)

MARIJA HLENC.

ZAHVALA.

440

Podpisani, Matej Pertot se tudi tem potom zahvaljujem zavarovalni družbi «Assicurazioni Generali» v Trstu za posebno točnost in clovekoljubnost, s katerima je družba, zvesta svojim principom, popolnoma poplačala škodo, ki sem jo trpel na svoji hiši št. 27 na Prosoku vsled silnega požara.

Matej Pertot, poljski čuvaj.

*) Za članke pod tem naslovom odgovarja uredništvo le toliko kolikor mu zakon velja.

ŽIVNOSTENSKA BANKA

PODRUŽNICA V TRSTU

Ulica Roma vogal ul. Mazzini. — Lastna palača.

Delniška glavica in rezervni sklad K. Č. St. 225.000.000

Izvršuje kulturno vse bančne in menjalniške transakcije.

Uradne ure od 9-13

Mali oglasi

Se računajo po 20 stot. beseda. — Najmanjša pristojbina L 2.—. Dobele črke 40 stot. beseda. — Najmanjša pristojbina L 4.—. Kdor išče službo, plača polovično ceno.

GOSPODIČNA s pravico do pokojnine, z lastno opremo in z nekaj gotovine želi znana z izobraženim gospodom, ne vdovcem, v starosti od 40—50 let. Le resne ponudbe na upravnistvo «Edinosti» pod «Jesen» 1080

PRIDNO šiviljo za perilo, iščem. Naslov pri upravnistvu. 1078

PRODAJALNA jestvin, s stanovanjem, se prodaja radi selitve. Campo S. Luigi 2. 1079

STANOVANJE meblirano, v novi hiši, v Roganu, plin, krasna lega, se odda novoporočencema. Naslov pri upravnistvu. 1081

HISA na prodaj — devet prostorov, vrt in dvorišče v bližini Bosketa. Iv. Domicelj, via Giulia, Bosket, št. 507, trgovina jestvin. 1082

SOBO oddam v ulici Coronzo 1, V. 1083

KOZE z mladitci, se prodajo. Via Navali 34. 1084

BABICA avtorizirana sprejema noseče. Prijazna postrežba, govori slovensko. Via Giulia 29. 1085

G. DOLLINAR Trst — Via Ugo Polonio 5 (prej Via Bacchi) Telefon 27-81, uvoz — izvoz. Velika založba papirja za zvijanje pisalnega i. t. d. papirnatih vreč ter valčkov raznih velikosti lastnega izdelka. 30

PIANINO ali glasovir v vsakem stanju, kupi uglaševalec Andrej Pečar, Trst, via Molino a vento 5, III. (6)

SREBRO, zlato in briljante plača več kot drugi Pertot, via S. Francesco 15, II. 45

KRONE, srebro, zlato in platin kupujem. Plačam več kot drugi. Zlatarna Povh Albert, Trst, via Mazzini 46. 855

PRODAJALNO, starejšo, dobro izvežbano manufakturno, katere je že več let v večjih trgovinah servirala, zmožna slovenskega in italijanskega jezika, z dobrimi referencami, sprejme takoj ali za mesec avgust V. Šket, manufakturna trgovina, Ilir. Bistrica. 1008

GOSPODINJE! Kupujte edino-le pravo češko Vondraček-ovo cikorijo znamke «Miramar», ki je najboljša. Zahtevajte jo po vseh prodajalnah. Glavna založba Zemánek & Cornelli, Trst, Via Trento 12, tel. 108. 1052

KOMPENZIRAN LES ruske breze, velika partije, se prodaja po ugodni ceni. Molino Vapore 9. 1055

URARSKI učenec se sprejme takoj. Ivan Bizjak, Postojna 191. 1046

GOZD, bukov, hrastov, jelov, vsake velikosti z drevesi vsake debelosti, kupim. Ponudbe pod «Veliki» na upravnistvo. 1071

URADNICA zmožna knjigovodstva, korespondence, stenografije, strojeписа, slovenščine, nemščine, srbo-hrvaščine in deloma italijanščine išče službo. Ponudbe pod «3-letna praksa» na upravnistvo. 1075

KLEPARSKA DELAVNICA v Idriji hšt. 158 (v prejšnji ključavničarski delavnici gosp. Maravca, nasproti gostilne Mahovič). Prevzemam vsako stavbeno in galanterijsko kleparsko delo v mestu kakor tudi na deželi. Po naročilu izdelujem vsakovrstno kuhinjsko in mlekarsko posodo, postavno cementirane mere vseh velikosti. Sprejemam kuhinjsko posodo v popravilo, ter vsa druga kleparska dela. Postrežba točna, cene nizke! Josip Vončina, kleparski mojster v Idriji. 1058

DVONADSTROPNA HISA s 14 sobami, 2 le-pimi gostilniškimi sobami in drugimi prostori, krasne kleti, pozicija za vsako obrt, v središču mesta Celja, plinova in električna razsvetljava. Kupec dobi stanovanje (tri krasne sobe in kuhinja). Vsi se lahko takoj. Hisa se prodaja radi odhoda v Ameriko in sicer po ugodni ceni. Natančnejša pojasnila se dobijo pri S. Ferentu, Dečkov trg 3, Celje. 1065

Pekate so predrage — pravi kdo.

Kdor pa jih je preiskusil, se je prepričal, da so vzlic višji ceni cenejšje, ker se zelo nakuhaajo in se jih manj od drugih potrebuje.

Tvrdba Alarico Lantschner

(lastnik de Ugo Visintini)

TRST — Via Roma šte. 28 — TRST

naznanja preselitev prodajalne in mehanične delavnice v isto hišo vogal Via Geppa vsled povečanja prostorov.

Kolesa: Stucchi in Legnano. — Pnevmatike in vse potrebščine.

— Zastopništvo slovečih lahkih motornih koles D. K. W. —

COOPERATIVE OPERAIE

(DELAVSKE ZADRUGE)

Nadaljuje se izredna prodaja

SVILENINE

20 do 40% popust

Crêpe Georgette L 27.—
Crêpe charmeuse, debel . . „ 39.—
Crêpe marocaine „ 60.—
Crêpe de Chine, tiskan . . „ 18.—
Foulards v barvah „ 21.50
Taillette „ 18.50
Taffetas, debel v barvah . . „ 25.—

Crêpes, črtani L 3.50
Etamine, fantazija, razne barve . . L 4.—, 11.50, 16.50
Crêpes, črtani in barvani L 8.50, 10.—, 11.50
Gobasto blago . . L 12.—, 12.50
Perkal, tiskan . . L 3.20.—, 4.—
Gobasto blago za kopalne plašče, 150 cm L 17.—
Zefir za srajce L 4.80, 5.60

Bogata izbora

BOMBRAŽEVINE

Nadaljuje se prodaja

OBUVALA

po jako nižjih cenah.

SKLADIŠČA OBLEK

Piazza della Borsa 6
prtiličje I. in II. nadstr.

Via Raffineria 3
I. in II. nadstr.

Oglejte si naša izložbena okna!

PODLISTEK

ANNIE VIVANTI:

KIRKA

Roman Marije Tarnovske. • Poslovenila G. B.

X.

Sergij Boževskij in Stepan Nakrasov. «Dragi Stepan, dobri moj prijatelj. Sem tu, v hiši tvojega bratranca, doktorja Stahla; dozdeva se mi, da je postal dolg in suh kakor senca. In semkaj mi dospje tvoje vismo.

Praviš mi, naj ti pišem o sebi. Danes, 15. oktobra 1903, imam štiriindvajset let. Kakšen dar mi je namenjen od Usode na moj rojstni dan? Ljubezen? bogastvo? heoroična smrt?

Tvoj Stahl mi pravi z glasom, ko da bi dospel izpod zemlje, da mi je Usoda darovala ravno kakor štiriindvajset let. Mogoče ima prav. Cutim jih v krvi kakor štiriindvajset viharjev.

«Jev je vrtnec mladosti.»

«Kaufmann mi je posodil danes jutraj svojo rumenkastorjavo zrebca — najlepšega konja v cesarstvu — in jezdiš sem skokoma po nasipih. Vse čezno so me gledale. Videl sem v tilburju lepo in predrzno Teodorovo, mrzlo in neotesano kakor meksikanska pokrajina. Bila je bleščača, v barvi ametista in solnčnice, z rudečimi kodri, bleščečimi se v solnčni luči: le princinjam je do-

voljeno, pomašati se s tako nesramno posiljenostjo barv.

Kmalu potem sem videl Voroklickajo, belo in resno, kakor vestalko. Nosila je črne lase gladko počesane in razdeljene na čelu kakor črne peruti, zaprte okoli ozkega, ovalnega obraza. Oči je povešala pod tihim obokom obrvi. Mislim sem nate. Spomnil sem se — toda tiste pobešene trepalnice so izkličile spomine.

Pri njej je sedela, sveža in stroga, mala Miriam Grey, zaprta v svojo mladost, kakor rožnato popje.

Lepota vseh teh žen se mi pretaka po krvi, kakor vino in solnce.

V moji veri je življenje najboljša ustanova.

In ti, kaj delaš?

Zbogom — Tvoj prijatelj

Boževskij.

Jurjni dan.

«Sepan, Stepan, Stepan!»

Zaljubljen sem! Strašno, božansko, tragično zaljubljen!

Davi sem šel na vaje kakor v sanjah; ko sem govoril s polkovnikom, mi je bil glas mehak in votel, docela smešen, in vezbajoč sem slisal lastne ukraine v pomiznem in božajočem tonu, katerega se še sedaj stramujem.

Sam obseden, omamljen. Kroži mi pred očmi eno bitje, dolgo, belo, tenko, rudečih ustnic, ki se ne smehljajo in obrvi, ki sličejo kipenju šampanceja.

Predstavil mi jo je sinoči Stahl, tu v njegovi hiši.

«Pridi,» mi je rekel, in me potegnil za roko. «Je lepa in tužna stvarca, ki te hoče

spoznati... nosi blago ime Marije...»

«Oprost mi — pravim jaz — otožne in kratke stvari mi ne ugajajo.»

«Pa ta ti bo ugajala — pravi Stahl.»

«Meni ne bo ugajala — pravim jaz.»

Stahl se zasmije, stresoč z upognjenimi ramami. — Pazi se — je mrmljal; in jaz, eledeč njegovim očem, se okrenem: ona, o kateri mi je ravno kar govoril, je bila korak za menoj, visoka, cvetoča, mirnega in skrivnostnega obraza.

Je slišal in medtem, ko sem se upognil, da se ji poklonim, pravi:

«Važno pač ni to, da vam ugajam, pač pa, da vi meni ugajate.»

«Gospa — pravim, in v moje začudenje začetim, kako se pretaka po mojih žilah grozna resničnost. — Vam ugajati bo odslej edini cilj mojega življenja.»

Ona je strmel v me trenotek, potem je rekla počasi: «Ze ste jo dohiteli.»

Obrnila se je in me ostavila.

Presenetila me je ta kratka, drzna fraza in blesek njenega jasnega pogleda. Ni se smejala.

Ves večer ni več govorila z menoj. Ko je odšla, me je pogledala še enkrat, da bi se posmejala in pozdravila. Privzdignila je za trenotek črne trepalnice in me opazovala.

Potem je povešala oči. Bila je kakor luč, ki se vžge in se zopet ugasne.

In jaz sem strašno zaljubljen! božanstveno, obupno zaljubljen.

«Ah Stepan, ljubezen, kakšna zamakne-nost, kakšna nesreča!...»

«Tvoj Boževskij.»

Bil je doktor Stahl, «vražji Stahl», ki je prejel od svojega bratranca tri dve pismi, in mi jih pokazal nekega praznega, dolgočasnega dne. Obstala sem, preplašena in vznemirjena. Kako? Tako dopadljiva in prijetna sem bila očem tega ošabnega poljskega mladca: najlepšega ulanca carskega straže? Ponavljala sem si njegove vznemirljive pridev-nike: cvetoča in mladostna.

In zvečer, ko sem si v moji sobi razvzljajala zlate lase, sem mislila:

«Sličim li res kipeju šampanceja?»

Ko sem izšla, se nisem nikdar zasmejala in niti takrat ne, ko bi se bila rada smejala, ker vedela sem, da mu je moja resnost sladka in skrivnostna.

On mi je sledil dan in noč kakor senca — kakor senca? Ah nel raje kakor fanfara svetlobe. Kamorkoli sem obrnila svoj pogled, sem srečala njegov žareči smehljaj; njegova vroča naklonjenost in udanost me je vedno obdajala kakor obsev plamenov in žarkov.

Bila sem srečna in preplašena. Neki večer sem rekla Vasiliju pri obedu:

«Vasilij... odpelji me od tu... Odpotujeva.»

«In zakaj?»

Cutila sem, kako sem prebledela. «Bojim se... sem šepetala. «Bojim se... da Boževskij...»

«Torej?» Vasilij si vili

